

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO
postmottak@bld.dep.no

Postadresse:
Postboks 8059
Dep
0031 Oslo

Besøksadresse:
Tollbugata 20

Internett:
www.imdi.no

E-post:
post@imdi.no

Sentralbord:
24 16 88 00

Telefaks:
24 16 88 01

Org.nr:
987 879 696

Bankkonto:
7694.05.12693

DERES REF

VÅR REF
14-02766-3.BRY

DATO
19.11.2014

Hørings svar om å utvide adgangen til å pålegge hjelpetiltak med hjemmel i lov om barneverntjenester

Vi viser til brev av 20.10.2014 med invitasjon til høring om å utvide adgangen til å pålegge hjelpetiltak med hjemmel i lov om barneverntjenester.

IMDi baserer sitt høringsforslag primært på erfaringer gjort av IMDi minoritetsrådgivere ved utvalgte skoler og integreringsrådgivere ved utvalgte norske utenriksstasjoner. Minoritetsrådgivere med barnevernfaglig bakgrunn har kommet med innspill.

IMDi's overordnede reaksjon på forslaget er at utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak er positivt fordi det styrker barnevernets mulighet til å gi rett hjelp til rett tid, samt kan styrke barnevernets repertoar av virkemidler for å få til endringer i familien.

IMDi's erfaring er at mange foreldre ikke vet hvilke hjelpetiltak barnevernet kan tilby og hva de inneholder. Dette kan være grunnen til at mange ikke samtykker til hjelpetiltak. I noen familier er det dessuten knyttet stor skam til å ha kontakt med barnevernet og fortelle om problemene sine til instanser utenfor hjemmet.

Det er en utfordring at mange foreldre ikke har tillit til barnevernet, og at barn derfor ikke får den hjelpen de har behov for. IMDi's erfaring er at noen familier som kommer i kontakt med barnevernet, velger å flytte til ny bydel eller kommune for å slippe unna barnevernet. Dersom barneverntjenesten får

utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak, kan dette bidra til økt forståelse for og innsikt i hva barnevernet er. Flere foreldre vil se hvilke hjelpetiltak som finnes, og hva det kan føre til av positive endringer for familien. En konsekvens kan bli at flere foreldre vil samtykke til hjelpetiltak og får erfaringer med at barnevernet i all hovedsak hjelper familier. Dette kan føre til større aksept for å motta hjelp, samt at flere barn kan få hjelp tidligere.

IMDi minoritetsrådgivere erfarer at ungdommer som trenger bistand fra barnevernet, ofte sier at barnevernet har vært i kontakt med familien på barneskolen eller ungdomsskolen, men at ikke noe skjedde eller foreldrene samtykket ikke. Pålagte hjelpetiltak kan bidra til at barnevernet kan intervensere tidligere, og slik forebygge større konflikter eller omsorgsovertagelse.

Barn som sendes til utlandet

Å tilbringe deler av oppveksten i utlandet, er utbredt blant barn i Norge med bakgrunn fra Somalia, Pakistan, Irak og flere andre land. Dette kan være positivt for barnas skolegang, identitet og opplevelse av tilhørighet. Foreldrenes motivasjon er oftest legitim, men i noen tilfeller dreier det seg om familier der barna utsettes for forsømmelser, overgrep eller mishandling.¹

Minoritets- og integreringsrådgivere erfarer at noen familier velger å sende barna sine til opprinnelseslandet når eventuell bekymringsmelding til barnevernet er sendt/barnevernet kommer i kontakt med familien.²

Det er mange eksempler på at tvangsekteskap og andre former for æresrelatert vold, utspiller seg dels i Norge, dels i utlandet. En utvidet adgang til pålegg om tilsyn og hjelpetiltak vil kunne være hensiktsmessig også i forhold til denne problematikken. Undertegnet avtale om å bli i Norge mens saken undersøkes, inndragning av pass ved alvorlig bekymring og fare for tvangsekteskap eller å bli etterlatt i utlandet, bør vurderes blant nye kontrolltiltak som kan pålegges. IMDi vil imidlertid anbefale en nærmere utredning av hvilke sanksjoner som kan eller bør iverksettes, dersom familien er pålagt hjelpetiltak, men barna i stedet sendes til utlandet.

Ære og skam

Samtidig er det viktig å være klar over ulike grupper oppfatninger av hva som er «barnets beste», ofte vil være forskjellig i familier med bakgrunn i kollektivistiske samfunn, der alders- og kjønns hierarkier bestemmer maktforhold og barnets stilling. Når barnevernansatte har kontakt med, og

---

¹ http://www.imdi.no/Documents/Rapporter/2014/Transnasjonal_oppvekst-Institutt_for_samfunnsforskning.pdf

² http://www.imdi.no/Documents/Rapporter/Paa_tvers_av_landegrensener.pdf

kommuniserer med minoritetsfamilier er det viktig å være klar over ulike oppfatninger av hva god barneoppdragelse er, og hvordan ære og skam kan påvirke familierelasjoner og barnas situasjon. Kunnskap om slike forskjeller kan styrke barnevernsansattes evne til å kommunisere på måter som ikke skaper sinne, frykt og misforståelser, men uten at man beveger seg inn på kulturelle løsninger, som kan føre til at barn i innvandrerfamilier får et svakere rettslig vern.

Når et barn utsettes for æresrelatert vold, bør trusselbildet vurderes nøye før eventuelle hjelpetiltak settes inn i familien. Slike tiltak kan øke trusselnivået og forverre situasjonen for barnet som bor hjemme. Han eller hun kan få skylden for skam knyttet til at barnet har involvert utenforstående ved å be om hjelp, slik at barnevernet har «blandet seg inn» i familiens privatliv. Barnet kan straffes eller trues til å holde informasjon tilbake overfor barneverntjenesten. Disse kontrollmekanismene kan være vanskelige å oppdage, og barnet kan oppleve press til å gi et inntrykk av at alt er bra.³

Å identifisere tiltak som gjør at barnet kan snakke fritt og kan bli hørt regelmessig om sin situasjon, vil være viktig når adgangen til å pålegge hjelpetiltak utvides. Ved eventuell utvidet adgang til pålagte hjelpetiltak vil regelmessige samtaler med for eksempel sosiallærer, rådgiver eller helsesøster på skolen kunne være tiltak som bidrar til at barnet får fortalt om sin situasjon uten å fortie seg i frykt for foreldrenes reaksjon.

Bruk av tolk i barnevernets arbeid

IMDi er nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor og iverksetter tiltak som skal bedre tolkingens kvalitet. Målet er å ivareta rettsikkerhet og likeverd ved språkbarrierer.

Høringsnotatet trekker frem viktigheten av tolking i barnevernets arbeid i et eget avsnitt. Notatet tydeliggjør sammenhengen mellom bruk av tolk og rettsikkerhet og understreker at barnevernet må benytte kvalifiserte tolker i situasjoner der det kan oppstå språkproblemer. IMDi berømmer at notatet er så tydelig på hvorfor tolking er viktig; at ikke bare bruk av tolk, men bruk av *kvalifisert* tolk er nevnt. Avsnittet sier derimot ingenting om fylkesnemndas bruk av tolk i barnevernssaker.

I notatet drøfter departementet hvilken myndighet som bør fatte vedtak i saker som gjelder pålegg av hjelpetiltak. Både fylkesnemnda og kommunen drøftes som aktuelle aktører, og ulike hensyn som rettsikkerhet og behov for rask avklaring, veies opp mot hverandre. Departementet foreslår at

---

³ Tvangsekteskap og æresrelatert vold – en veileder til barneverntjenesten, Bufdir 2012

myndigheten legges til fylkesnemnda og at saksbehandlingen i denne type saker forenkles.

Forenkling betyr her at loven åpner for skriftlig behandling. Samtidig pekes det på at denne type saker i noen tilfeller fortsatt må gjennomføres med muntlige forhandlinger for å innhente foreldre og barns syn i saken. Departementet anslår i høringsnotatet at en tredjedel av sakene fortsatt vil komme til å ha en slik behandlingsform, men sier ingenting om tilrettelegging for bruk av tolk ved muntlige forhandlinger. For å kunne innhente foreldre og barns syn i saker med språkbarriere, vil fylkesnemndene måtte tilrettelegge for kommunikasjonen. Bestilling og kvalitetssikring av tolk er derfor en relevant problemstilling for fylkesnemndene i denne type saker.

Styrket rettsikkerhet for foreldre og barn var intensjonen bak opprettelsen av fylkesnemndene i 1993. *Saksbehandlingen skulle skje etter de grunnregler for god saksbehandling som gjelder domstolene*⁴. Fylkesnemnda, som et domstollignende organ, bør derfor ha tilsvarende kvalitetssikringsrutiner som domstolene når det gjelder bruk og bestilling av tolk.

Videre peker høringsnotatet på ulike utgifter som vil øke med departementets forslag. Det står derimot ingenting om at fylkesnemnda som en konsekvens av økt saksmengde vil måtte regne med økte utgifter til tolking. Kanskje fordi denne utgiftsposten per i dag ligger hos kommunen.

IMDi lurer imidlertid på om fylkesnemndene har en god nok praksis når det gjelder bruk og bestilling av tolk. I "NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor" gis indikasjoner på at fylkesnemndene *ikke* tar et ansvar for å bestille eller kvalitetssikre tolkingen. En fylkesnemndsleder⁵ bekrefter at det er barnevernet som skaffer tolk i disse sakene, og ikke fylkesnemnda selv. En kompetansegruppe innen barnevernsfeltet bekrefter at fylkesnemndene ikke har rutiner for å sjekke tolkens kvalifikasjoner⁶.

IMDi er opptatt av at det tydeliggjøres hvem som har ansvar for kvalitetssikring av tolkingen. Hvis fylkesnemnda har et behov for tolk, for å høre partene i en muntlig forhandling, bør det være fylkesnemndas ansvar å bestille tolken. Selv om ikke utgiftsposten ligger hos fylkesnemnda bør fylkesnemnda likevel ha rutiner for å kvalitetssikre tolkingen. Familien og barnas rettsikkerhet avhenger av tolkingens kvalitet.

---

⁴ Høringsnotat av 20.oktober 2014, s.12.

⁵ En sak barneombudet har fulgt opp. Se NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor, s.62.

⁶ Kompetansegruppen for dialog og mangfoldssensitivitet, referert til i NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor, s.62.

Fylkesnemndene bør også være bevisste på at manglende bruk av kvalifisert tolk i barnevernets eget arbeid, kan ha ført til at verdifull informasjon kan ha gått tapt i opptakten til at saken havner hos fylkesnemnda.

Med hilsen
for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Geir Barvik
direktør

Skjoldvor Fjeldvær
assisterende direktør

Dokumentet er godkjent elektronisk og trenger derfor ikke underskrift.